

Vještačenje rukopisa

istorijski razvoj metode vještačenja i savremeni trendovi

Samir Tursunović

diplomirani pravnik i kriminalist, sudski vještak za dokumenta i rukopise, član IADE i edukator CEST FBIH, zaposlen u Uredu za pravnu pomoć BD BiH, Brčko, Bosna i Hercegovina, samir108@hotmail.com

Sažetak: Vještačenje rukopisa, kao kriminalističko tehnička metoda u identifikaciji skriptora, je relativno mlada metoda i u svom razvoju još uvijek nije dostigla nivo nauke. Posmatrajući istorijski razvoj metode mogu se uočiti brojni pokušaji osporavanja iste kao validne za sudski postupak. Svi stručnjaci-vještaci koji se bave ovom oblašću identifikacije moraju uložiti dodatni napor kako bi se metoda unaprijedila i dovela na viši nivo.

Ključne riječi: vještačenje, rukopis, svjedok-ekspert, teorija ili tehnika, sudski postupak

Datum prijema rada: 21. februar 2015.

Datum odobrenja rada: 26. februar 2015.

ISTORIJSKI RAZVOJ

Na evropskom tlu vještačenje rukopisa dobija na značaju tokom 16. vijeka, naročito u Francuskoj gdje je ministarstvo pravosuđa izdavalo diplome za „vještace – verifikatore rukopisa“.

U Engleskoj prvo pojavljivanje eksperata za rukopis na sudu datira iz 1782. godine u kome je kao svjedok-ekspert predložena osoba sa specijalnim znanjem. Naredni slučaj potiče iz 1792. god. gdje svjedok-ekspert vrši prepoznavanje rukopisa, a na osnovu nespornih uzoraka i spornog teksta. U oba slučaja osobe koje se pojavljuju kao eksperti su „inspektori za franke“, odnosno službenici koji su provjerali autentičnost potpisa prilikom otpreme pošte u Parlamentu u Engleskoj. Godine 1854, donošenjem „Common Law Procedure Act“ u Engleskoj se u sudski postupak i zvanično uvodi vještačenje kao dozvoljena metoda u identifikaciji, a posredstvom svjedoka-eksperta.

Izdavanjem knjige „Rasprave o krivotvorenim spisima“ autora Jacques Raveneau 1666. godine u Francuskoj došlo se do prvog priručnika u ovoj oblasti.¹ Prva knjiga, u kojoj se tvrdi da postoji nauka o identifikaciji rukopisa, je „The handwriting of Junius, Professionaly investigated“, izdana 1871. godine u Engleskoj, čiji je autor Charles Chabot.

Na tlu Amerike, u periodu od 1852. do 1925. godine, različito se pristupalo postupku vještačenja rukopisa, odnosno u jednom broju država isto je

odobravano, dok je u drugoj grupi država ovo vještačenje bilo odbijano kao nedozvoljeno na sudu.

Utemeljivači savremenog pristupa vještačenju rukopisa se pojavljuju u Americi krajem 19. i početkom 20. vijeka, a to su John Wigmore i Albert Osborn.

Osborn je izumio komparacioni mikroskop, kako bi bolje i lakše prikupljao empirijske podatke, koje je koristio za utemeljenje svoje teorije o vještačenju rukopisa.²

Wigmore (1904) objavljuje svoj prvi naučni rad o „pravu o dokazima“, nakon čega postaje vodeća ličnost u toj oblasti u Americi. Tokom 1910. god. Osborn i Wigmore započinju saradnju, koja traje narednih 30-tak godina, te zajedničkim naporom vještačenje rukopisa dovode na nivo koji je koristan i pouzdan za sudski postupak.

Čeh, Robert Saudek (1880-1935), provodi višegodišnja eksperimentalna istraživanja rukopisa, te 1929. god. objavljuje rad „Eksperimentalna grafologija“ gdje je posebno istraživana brzina rukopisa.³

Na području bivše SFRJ najznačajniji rad u ovoj oblasti objavio je Željko Sabol „Identitet rukopisa“ (1986) kojim je na najbolji način objašnjena „Suvremena grafička metoda“, koja se i danas primjenjuje u vještačenju rukopisa.

² Ellen D., Scientific examination of documents, CRC Press, Boca Raton, 2006

³ http://en.wikipedia.org/wiki/Robert_Saudek

¹ Sabol Ž., Identitet rukopisa, Informator, Zagreb, 1986

LITERATURA

Ellen, D. (2006). *Scientific examination of documents*, CRC Press, Boca Raton.

http://en.wikipedia.org/wiki/Daubert_standard

http://en.wikipedia.org/wiki/Robert_Saudek

<http://scholarship.law.upenn.edu/cgi/viewcontent>.

[cgi?article=3835&context=penn_law_review](http://www.law.cornell.edu/rules/fre/rule_702)

http://www.law.cornell.edu/rules/fre/rule_702

Koppenhaver, K. (2008). *Forensic document examination*, Forensic publishers Joppa.

Sabol, Ž. (1986). *Identitet rukopisa*, Zagreb: Informator.

Handwriting Expert Analysis

Historical Development of Expert Analysis Method and Contemporary Trends

Samir Tursunovic

Graduate of Law and Criminology, court expert for documents and handwritings, a member of The International Association of Document Examiners and an educator in The Centre for Judicial and Prosecutorial Training of Federation of Bosnia and Herzegovina, employed in The Office for Legal Help in Brcko District of Bosnia and Herzegovina, samir108@hotmail.com

Summary: Handwriting expert analysis, a technical criminology method in identifying the handwriting author, is relatively new method and, within its development, it has not reached the level of science. Looking at the historical development of the method, there were numerous attempts to challenge it as a valid method for legal proceedings. All handwriting analysis experts who work in this area of identification must make an extra effort in order to improve the method and lead it to a higher level.

Keywords: expert analysis, handwriting, witness-expert, theory or technique, legal proceedings